

Latom Prefido Amoris.

53. gadagahjums.

No. 15.

Trefchdeenâ, 10. (22.) April.

1874.

Nedalecera adrefe: Pastor Safranowicz, Luttringen pr. Frauenburg, Kurland. — Ekspedīzija Bestborn L. (Reyber) grahamatu vohdei Selgawa.

Rahdītājs: Bišjaunakabs ūkas. Dašchadas ūkas. Rahds wahrs par Uſijas-Kreemju. Seemas arflats Widsemē. Leela juhluugakas andele. Ribka. Atbildas. Sludināshanas.

Wissenskafs finas.

Berline. Walſterahs jauno karaspēku likumu apstiprinajis uz 7 gadeem, tad waldbai ſchi likumu walſterahu atſano jauna bubs preefsch ~~apstiprinacchanas~~ preefſcha zelt. Walſterahs ſchi qada fehdeschanas jau 13. April tayſchoht ſlebatas.

Wahzijas augsta basnizaasteefa erzbiskapu grafu Ledochowški fawas neppardouſibaſ iabād no erzbiskapu amata noswendusli. Bes tam fahda waldibas paweble leek apzeetinah̄ ari wairak augstus fatolu basnizaslungus, kas walſtſlikumeem preti dariuſchi. Pawwests, kas Ledochowſki nozelſchanas deh̄l pee Wahzijas waldibas jau vretosfhanohs rafstu bija laidis, tagad eſoht nodohmajis pahr Brubhſiju to augſtaku basnizastrahpi nospreest, kas wina warra, pr. wiſu Brubhſijas fatolu basnizu aplikt ar „interdictu”, ta fa fatolu preesteri ne pee weena ſilwela wairs nedrihſt fawas amata dariſchanas ipildiht (t. i. wiſu Brubhſija preesteri wairs nedrihſt ne laulahi, nei kriſtiht, nei Deewamaiſi dobt u. t. i. pr.).

Spanija. Waldibneeki tahs laufchanahs vee San Pedro de Abanto, kas lahdì vahri deenas bija apklusufchis, atkal pret Karliseem usnehmuuschti. Ari vee Portugales rohbescheem wairak laufchanahs starp wineem bijuschas, kurás Karlisti uswareti.

R₁ S-Zn

Kursemes zeen. gubernatoria fung^s von Lilienfeld ir no mühlu wifuschehliga Keisara ar Vladimira ordenu no ohtrahs klases apdahwingnts.

Kursemes gubernatoris līzis ūnamu dariht, ka muhsu kungs un Keisars 7. Merz ir to atwehlešchanu isdewis, ka tas Rīhgas rahtskungs A. Faltin, kas irr usnēhmēs taisht to dſelſzēku no Mihaelas us Lükumu, war ari tohs traſeereſchanas darbus us ta tablaka gabala no Lükuma us Wentspili rohka nemt un tohp tad tee ſemes gabalu ihpachneeli no gubernatora luhgti atweh-leht, ka waretu tohs mehrischanahs un iſſwehreſchanas darbus ui ſchihs libnijas iſdaribt. Ta tad nu leelahs, ka ſchim brih-scham zit libniju dobmās nezem, ka tif to mineto us Wentspili

Pehterburgas. Salo zetordeen muhsu wifuschehliga Keisarene lihds ar leefirsteem seemas pils basnizā gahja pee Deewa aalda.

— Kahda Pehterburgas awise fino, ka nupat esohf peekerti falschi 25 rublu un 100 rublu gabali; schi vapihra nauda ne-
esohf ne mas no weena gabala, bet gabalizai no riktigas naudas
esohf fmalki salipinati sohpä ar stuhrischeem no wilitigas naudas.
Tik jau fabrikants zerejis, ka ar daschabm riktigahm lupatinahm,
kas pulka, warehs wisu vapihru abtrak par pilnu isdohf. Ir
atrusti tahdi 25 rubl. gabali, kas bij no 7 lihds 13 lupatinahm
salipinati. Kad pret gaifmu tura, tad sinams tuhDAL reds lipi-
najumu. Bet waj tad truhkst tahdu, kas ne zik neproft azis
atdariht naudu fanemoht? S.

Daschadas finas.

No eetſchjemeim.

Is Durbes puſes. Kad mihiſu peederigu us muhſchigu
duſu pawadam, tad ſcheluma ajaras tam pakat raudam.
Kad mihiſu peederigu jau gan katrs apgabals uſluhko ari to
wihru, kas winu wiđu ſawu gruhtu dakteram amatu kohyi un
tik lab pilis ka buhdinäs zik daschu deen, zik daschu nakti da-
buhn naht un Deewa ſpehkä ſawu ahrſtes palihdsibu zeete-
jeem un ſlimneeleem nest. Bet ka ihpaschi mihiſu un dahrgu
peederigu wiſſ Durbes apgabals eefskatija ſawu dakteram fungu,
hofrahtu Blumenthal, ko Deewa ne-ifsidbinajams prahſt ta-
gad it peepeschi tai nakti us 16. Merz ir no ſchihſ poſtales
aifaizinajis. Nelaikis bij wehl paſchöſ ſpehla gadöſ, un bij ſawä
amata ik kreetni mahzihts, ta ka reti atradihs tahdu ahrſti ar tik
dſilahm dakteram ſinachanahm un tahdu gaifchu ahrſtes azi pee
ſlimibu nowehroſchanas, lahdas Deewa ſinaam bij dahwina-
jis. Noſkumusī atraitne ar nepee-augufchū behrnu pulzinau
tagad nu apraud ſawu apgahdneeku, bet libhds ar wineem ir
noſkumis leels pulks to, gan no augftas ka ſemias ſahrtas,
gan tuwu un tahlu, kuri wina palihdsibu gruhtas ſlimibas
deenäs baudijuschi, un ari ne maſumis to, furus ar Deewa
ſcheligu palihgu no nahwes rohlahm iſrahwiſ. Zeek dasch
to ir apleezinajis: „Pehz Deewa es tik weenigi ſinaam par
ſawas dſihwibas glahbſchanu waru pateiktees!“ Tee wiſſ ta-
gad nu dſili ſirdis kufitati winu gauschi noſchebло.

Neween zaur sawu dakter amatu, bet ari zaur wifū
sawu buhschanu wiñsch wiñam tam apgabalam tik dahrgs bij
palizis. Kur kahdam nabadsinam truhkums usmahlzahs, jeb
kahdā swarigā un gruhtā brihdī padohma un palihdsibās kam
waijadseja un nesnaja kā tas buhtu eespehjams, tad wareja
drohſchi zereht, daktera Blumenthalas kungs sinabs želus un
palihgus kā to leetu galā iswest; jo wiñsch atrada labprahligus
draugus pee augsteem un semeem. Gan nebija wifai
bagats ar laizigahm mantahm, bet wixa labfirdiba bij dau-
dseem pasifstama, kā to dasch wehl ar pateizibu peeminehs.
Lai nu duß Deenva meerā no sawahm darboßchanahm, un lai
tas Kungs par dñshweem un miruscheem wiñam bagatigi to
atmaka, kā kā ustizams zilwelku draugs un glahbejs ſcheit
wiñs semes Ioba darijis!

Weena seemas rudsu sehja. Isgahjuschâ seemâ gadijahs man sinoh, kâ kahds Alaschneeku grunteeks 28. Dezember masu datu rudsu eestrahdajis par atminu tai lohti dihwainai seemai. — Laikam gan zeen. laftajeem fabrofes sinah, kâ fchi sehja isdewufoes. Tai reisa gan rakstiju, it tâ kâ patsfaimneeks man stahstijs, par weena $\frac{1}{2}$ puhra issehjumu, tad tomehr tâ wis nebijsa, jo winsch ihstii tikween $\frac{1}{3}$ puhra bija

isfēhjīs. Pāwāfāri it īmūki fēhjums fādīhga un spīrgti aug-dams kādu nedelu wehlaku iīgatāwojahs kā rūdens fēhja, un isdewa pēe kālščanās 2⁵/6 vuhra jeb 8¹/2 grauda. Sālmi bij augumā fīlkākī par zītem.

Tēateris Lohdes muīschā. Scho fludinafchanu lašiju Balt. wehstnesi, un it fēvīshkī talab zīhtōs turp tīkt, ka tas wahrds: „īsrī hīkotājas“ sem fludinafchanu stāhweja. — Gan īmagi gabja kāmanas weetū weetahm pliku semi drahīdas, un tahls zēlsh, tīko weizahs ihstā laikā turpu notapt. Un faulite laidahs jau reetrumā wīrs eglaju wīsfotnehm gārainahs mahkonas fēltidama, kād kālnainā widū gan eglajōs un īmūdrās bīrstalās eedobetu eraudsfju Lohdes muīschu. Bīja ari pats ihstais laiks zīk spēhjoht tuvotēs — jo 3. Merza fwehtdeenas nowakara kluſu istrauzu brauzeju swahr-godamee swani — te wīš lihds ar mani Lohdes muīschai tu-wojahs. Kūnasim ihzaki: Bīketi un programu nōpirzīs no-tiku teatera ruhme. Us programma bija trihs lugas: Balti-mati — jautra fīrds. Augsti weesī un Mūzīneeks un Mūzi-neze. Abas pehdejahs lugas mums pasīhstamas, turpreti ta pīrmaja ir tahda, par kuru jāpreezajahs it fēvīshkī winas johzīgi idealiska fatura labad. Bar pāfcha teatera usvedumu mums ir jaleezīna, kā Lohdes m. teatera īsrīhīkotājas bija fēv kreetnus spēhkus sinajusfhas pēcsawinates. It fēvīshkī pa-tīkshānu un flānu pēe īskatitajeem eemantoja Müller jaunkun-dse zaur fāru mahīslīgu dseedaſchanu un spēhleſchanu. Labi spēhleja ari Gutm. kungs un tee kungi Īwers u. Paleks, kā ari pāfchas īsrīhīkotājas. Wehl pakuplināja kūpleju dseedaſchanu un weesibas wākaru muhsu pasīhstamās komponists Schanz-bergis zaur fāru īsweizīgu klaweeru spēhleſchanu.

Tā pāwādījis jauki laipnigu tāuteesħu widū weenu dīshwibas wākaru, īraudamees un aismirsdams īldeenīshkības rūhstumu, atwādījohs no laipneem mahjas laudīhm ar mi-hīligu eīspāidu wīsa ta, kā redsejīs — un pēnahfamu patei-zību īsfazīdamās wehl reisi fāha wākara īsrīhīkotājahm par winu kreetmu pūhlinu, atwādījohs no ihsteem tāuteesħem, ar to labu apīnu, kā nebīju welti to tahlu semes gabalu, kūfch muhs ar fāweem kālneem un lejābm, upēhm un mescheem fēkī, ar weenu tuwofchanahs pāwēdeenu fāweenojs. S. Ed.

Rīhgā kā latru gadu, tā ari fōhopāwāfār atkālatas uhdens zēlsh, pa daugawu no Rīhgas lihds juhrai tīka mehrihīs un no jauna apfīmēhts; esohāt atradusfhi, kā nau ne kāhdas star-pibas no agrākāja radusfahs.

Widsemē pēz tāhs kēsarīfīkas pāwēhles no 10. Merz 1869. tē reguleereschanas darbi ir pābeigti; reguleereto fōhna muīschu fīkāts ir 123, kār 6026 fāimneeku mahjās dīshwo 47,663 rewīsōnes dwehseles.

„Wāldib. fin.“ ir lašāmi wīsaugstāki apstīprināti pē-likumi pēe kāra deenēsta likuma, kās fīmējahs ih-pāfchi us fāwwātēku deenēstu. Kād tāhs nolīkshā-nas ihsumā fānemom, kād tāhs ir fēhīhs: Sawālneeki tohp pēe wīfahm armījas datahm usnēmti, kār agrāk fāwwātēku no semakām fēkīrahm uīnehma. Kānehr wīfas lihdsfhi-nīgahs statutes fēhīhs leētā buhs rewīdeeretas, tohp pēekīsh fāwwāneekiem 4 weetas wārāk ērīktetas pēe kātras rotas, fēhwādronas un baterījas. Sawālneeki war pāfchi īsweh-lees, kār armījas datā grib deenēht. Tee fāwwāneeki no tēfchāhs fēkīras (tee ir tee, kās ir īsgāhīfhi kreissfōhlas un fōhlotāju seminarus, un kām ir jādeen 2 gadi) tik tād warehs tāpt pēnēmti, kād weetas pēekīsh tam wālā. Tee fāwwāneeki no pēmāhs un oħras fēkīras (ar 3 un 6 meh-

nesħu deenēst laiku) tīks us kāra ministra funga ihpāfchū pa-wēhli ari tād usnēmti, kād ari fīkāts buhtu pīns. Īwardōs, artīlerijā un īnfīneer nodalās tohp usnēmti tīk fāwwālneeki no tāhī diwi augstākājām fēkīrahm. Tēem, kās ēstahjī jahjējōs, ir ja-usrāhda ne ween wīfas wājjadīgahs pārahdi-fchanas, bet ari wehl ta nauda, pēekīsh ofīzeeru mūndeera un pēederuma, prohti pēe dragūneem 200 rubli, pēe Ulaneem 250 r., pēe husareem 350 r. Sawālneekiem, kās no kroh-na fāwu usturnu dabuhn, tīks lohne dohta lihds ar saldateem; tēe, kās pāfchi us fēwi dīshwo, dabuhn ēerohtfābus, grāmatas un munīzījas. Pēe jahjējēem un jahjēju leelgābalneekiem, ja tur ir weetas wālā, tād ēstahjēji du buhs fīrgu, bet ja fīkāts bij jau pīns, tād pāfchēem fīrgs jagahda. Sawālneeki nem dalibū lihds ar saldateem pēe wīfēem darbeem un mahīzībahm. Kād fāwu nospreestu laiku īsdeenejūfhi un usrahda fāwu ēfāmu, tād teek par unterofīzeereem, weenalgā wāj weetas buhtu tūfshas wāj ne.

— No kāfīchū apgāism. ministerijas pūfes ir wīfēem fōhlu aprīnku kuratoreem tas padohms dohts fōhlmēisteru fāpulzes natureht pēe fōhna fōhlmēisteru seminareem, tāpat ari ja tura par wājjadīgū pēe temē no semītibas ustureem seminareem.

— Pēekīsh Pehterbūgas pīlīfēhta pastahwoht tas likums spēhīkā, kād weens tohp 2 reis us tam vēekerts, kā us eelas ubago un dāhwanas lūhdsahs, tād tāhds tohp nosuhītīhs us tāhlāhm gubernāhm un tur apākīsh polīzējas wākts līkts.

(K. vāf.)

Rīhgā brugu tēesa ēeweħrodāma, kā tai no īmēneekiem tohp fohti beesshi fūhdības pēenēstas-par notīkūfahm wīltī-bahm, kār ahrpus pīlīfēhta fōhgs wāj us zēta fāhīdi tāhdi fāhīneeki atrohdahs, kās pēzi salihīst un to pēti nem, bet pēe naudas mākāfchanas pēewit, pēemin zaur Widsem. qub. awīsehm wīfēem, kās ar īlīneem, līnīfīkāhīm jeb zītu pēzi us Rīhgu nāhk, kā fārgahs no tāhdeem uspīrgejēem fōhgs. Pāgāsta wezakājēem tohp usdohts to fāwōs pagātōs issflu-dināht.

Tēhrpātas aprīnki kāhdās Latrās muīschas mahjās, kā Zeit. f. St. u. L. raksta, to nakti us 11. Merz weens drohīsh wilks bījis īelausees zuhku stalli, kās pāfchās īstabās tuwumā, un zuhku fākampīs to īswīlīs jau lihds fēhtēwidūm. Bet pālāmī zuhku mahte nebījūs wīs gātāwa us fāwēħħa bruhtgāna usai-zīnāfchanu lihds eet un tūrejūfēes zīk spēhdamā pēti. Pastar-pām pēeskīħejūfhi 2 leeli mahju fūni un wilku nosīeypūfhi pēe semes, tā kā fēħiś newarejīs ne kūsteh; kāmehr fūni tā kātrs no pūfes stāhwejūfhi, kāmehr zuhku mahte it fā dūfmas īslāidāma ar leħzeenu bijūs fālaht un ar soħbeem pāhrkōħdu wiġħam weħderu un fālkūsi tur pā ēelīħāħm farnas pāhrzilaht. Tē nu ari mahjīneeki īsskīħejūfhi un wilku pāwīħam nosītūfhi.

Widsemē zaur to jau pēminētu reguleereschanas pābeig-ħānu us fōhna muīschahm ir pēe temē lihdsfīħinigeem 6026 fōhna fāimneekiem pēnahfūfhi fālaht 281 fāimneeki, 1949 fālpu plātħi un 750 saldatu mahjīnas. Ta rente nāhk zaurim us ik 1 defetinu semes us 1 rbl. 1 kap. (dahra semē 7 r. 86 f., laukā 3 rbl. 18 f., ptawā 55 kap., ganibā 19 f.) Widsemes dāħlderis ir reħfīnaħts us 4¹⁷/100 defetinās. Tē gad nu 18. Merz ir wīsaugstāki pāwēhleħts, to jauno reguleereschanu ēewest, fāimneeki dabuhb fāwus rullus un wareħs, ja gribħihs, renti us 4 prozentī kapitali īsrehkinoħt, mahjās par dīmtahm pīrl, ari tā, kā 49 gadōs īsmakfajahs.

Ari jau no augščiņus Dinaburgas ledus daugavā isgājis, tur fabka eet to 25. Merz, uhdens bij 28. Merz par 16 pehdu gājis us augščiņu.

Rehweles wiherees hu kohris 5. un 6. April ir svehtijis sawus 25 gadu beedribas svehtkus, us ko ari dseedataji no Pehterburgas bij isbraukuschi.

Pehterburga. Preelfch teem sawwalneekeem no trefchahs schkiras (kas kreisskohlas isgahjuschi) tee eksama preefchralsti ir fhee: To ekfamu warehs noturecht pee wifahm gimnasi-jahm, progimnasiyahm, realskohlahm Semtember mehnesi un no 7. Januar lihds 1. Februar; tapat junkeru skohlās, kara ministerijas gimnasiās un tahn lihdsigās skohlās Merz, Juni un Oktober mehnesi. Meldejotees japeeneß parahdīschana, pee kura lohsefchanas aprinka ir peerakstibts. Tahn atbildas pee ekfama tohp apspreestas ar teem nummureem 5—1 (5 ir ihsti teizami, 1 ihsti flitti). Kad atbilda dabuhn nummuru apakfch 3, tad ir zauri iskritis; pebz 5 mehnescheem ir brihw ohitreis meldetees us ekfamu. Ta ekfama leeziba der preelfch 1 gada. Virmajam laikam ir preelfch ekfama nolikas schihs leetas: tizibas mahzibas, freewu waloda, skaitlu rehkinaschana, geometrija jeb algebra, geografija un websture.

No Pehterbūgas. Līdzīgim wirsneeki ar saldateem runadami tohs ustrunaja ar „Tu”, turpretim saldatam ar wirsneeku runajohi bij pehz wirsneeka tēhina wina gohds wahrdos jarahda. Ta komiteja preekschā armijas pazilašchanas ir jau deht apstiprināshanas tahlak preekschā likuši te padomu, ka saldateem ar wirsneeku runajohi nebuhtu ka līdzīgim pēcfaukt: Vāsche Blagorodijs, Wīzokoblagorodijs (Labi dīsimums, augstlabidīsimums), bet faziht ihīs pēc ustunas: „Leitnant kungs” „palkawneeka kungs” „generala kungs” un wirsneeki, kad tee ar saldatu runa, lai ustruna saldatu ar „Juhs”. Šis fmalkums un gohdinashana atļež no jauna lara deenesta likuma, jo nu starp saldateem atradīsees desgan ari mahzitu un augstmanu behrnu, bet kad nu šis labums nahks par labu ari wīseem ziteem, tad jazere, ka zaur to, ka wirsneeki jo fmalkaki un mihligaki apeefees, saldati netaps wis pahdrohshi un pahrgalwneeki, bet jo wairak dīshfees pārahdīt, ka peln fmalkaku tureschanu.

— 24. Merz tika Pehterburgā jahjeju gwardu pulkam jauna manescha Reisaram klaht efoht nodohta; šo maneschu ir lizis par fawu naudu (30 tuhkf. r.) taisiht tagadejs pulka komandeeris generalis Protasows.

— At 13. Mai buhschoht eerikteht us ta dselszeka, kas eet no Pehterburgas us Wahzsemi weenu ohtro brauzeenu, kas isees no Pehterburgas pulksten 9. no rihta un ohtras deenas wakarà pulksten 10. buhs Berlinè. Lihds schim braukschana nehmahs 42 stundas, us preefschu tik buhs 37.

Pinu semē, kā Kr. pas. raksta, tas vispahrigais lara deenesītā līkums newaroht agrāk tilt eewests, kā kad ta preefsch tam eezelta komiteja buhs wišu noriktejusi un landags buhs us to ūawu parakstu dewis.

Wolgas upē pee Tveras ledus fahzis 27. Merz eet ar leelu ſpehku.

Noahrseehm.

Pruhschöß Sw. pilsehtinā Leisara d'simfchanas deenu
schogad fwehtijoh tika peeminehts schahds notikums. Tur
d'shwgo gohdigu strahdneeku lauschu vahris. Kad Frantschu
karfch unahza, tad ari schim wihrain bij ja-eet karā. Winfch
nefen bij prezejees un jauna seewina nesinaja kur aif behdahn
palikt. Nedekas un mehneshi aissgahja, bet wihrs neradahs.

Té winai schahwahs fawas dohmas galwā. Wina là jau prasdama norakstija grahmata ar scheem wahrdem: Mihkais lehnin kungs, tad Juhs buhtu là nefen prezejuschees, là es, un Juhsu jauna seewina Jums firfnigu siuu laistu, lai nah-kat mahjā, tad Juhs pateeji tuhdal nahktu. Eseet tad jel ari til labi un atlaideet man manu wihrixu us kahdi 2 nedekas mahjā, lai vaseemojamees. Juhs jau tad winu warefeet atkal saiku patureht un es dohfschohs meerā. Es dsihwoju..... Grahmata nogahja ari pee lehnina us Versalu un pehz nezik deenahm seewinai bij tas preeks fawu wihru apkamt un to 2 nedekas mahjā patureht. Saprohtams, ka schis vahris fawam semes tehwam, kas til laipni to semu lubgfchanu bij paklaufijis, jo firfnigi mihku weselibu wehleja.

Berline. Vehz nobeigtahm leeldeenaahm walstrahte atkal lohpâ fanahku si un nems atkal tahlakâ sprechana to armijas likumu, t. i. to waldischanas peeprafischonu, lai tai atwehl tik dauds naudas, ka ta war meera laikos few ustureht kara sprehku no 401 tuhkf. Kara ministerija ir us to finalakso isrehkinajusi, ka ta tik ar schahdu slaitu war wisu deenestbuhfchanu ta eedalih, ka katu brihdi, kad waijadfigs, ir mahzihs karaspohks us kahjahn; waldischanai lihds schim tik ir tas likums, ka wiseem, kas 21 gadus wezi un weseli, ir janahk deeneht us 3 gadi, jeb ka fawwalneekeem us 1 gadu. Bet wisu to slaitu meera laikos ne mas neuem, isbrahke stipri un laisch pehz eemahzifchanas ahtri mahja, lai usturs nemakfa tik dauds, jo libds schim waldischanai katu gad bij jaleckahs atweleetees ta armijas ustura summa, jeb janem ar waru, kas waijadfigs. Lai nu nebuhtu katu gadu gar to naudas leetu jastridahs un lai apdrohfschinatohs pret to, ka brihscheem walstrahtes fungos war leelaus pulks tahdu buht, kas ne-atwehl waldischanai, ko ta peeprafa, kaut ari warbuht eenaidneeks preefch durwihm — tapehz tad waldischana weenreis zaur likumu grib panahkt, ka tai ir fawa sinama nauda. Tahdu likumu tik tad waretu pahrgrohsicht, kad atkal wisi 3 dalibas nehmeji: waldischana, tautas nams un fungu nams to peenem, zitadi ne. Bet nu tagad walstrahte lihds schim leela puze ir tam preti; wini saka, ka ta naudas atwelechana efoht katreisejas walstrahtes darbs, to us preefchu newarohf apfohliht, bet tahdam eemeslam nau ne kahda grunts, jo kats likums ness fawus labumus ka nastas ari us preefchdeenahm un pretoschanahs zekahs wairak no tam, ka pahwestneeki un zitas waldischanai naidigas partijas pee schihs leetas nemahs waldischanu preti spihdsinaht. Leeta jau bij tik tahu leeßmas, ka bij jadsird, waldischana buhfschoht wisu walstrahti atlaist un lukt zitu iswehleht. Tagad nu pa leeldeenas laiku gahja pa wisu Wahzsemi ta leeta un wiwangi starp taudihm dsird to wehleschanohs, ka walstrahte lai atwehl waldischanai, ko wina pehz fawu pateesi teizamu generalu dohmahm par nevezeechami waijadfigu tur. Ta tad jau dsird runajam, ka buhfschoht us 7 gadi to atwehleht, bet tahlak tad no jauna jaspresch. Warbuht ka waldischana ar to dohsees ar meeru. Keisars safauzis fawus generatus, ko tee us tam dohma. Ari Bismarka fungs, gan wehl gultâ guledams, bet dsihwu dalibu pee tam nem, ka ar scho leetu lai galâ istohp; gribohf us krehsla liktees nestees us walstrahti, ka war tur fawus wahrdus lihds fwardos lukt. Ta nu schim brihscham ta leeta stahw un nahlofcham deenas tahlakas finas nesibhs.

Frankfurte 31. Merz tikuſchi ſwehtki ſwehtiti, kahdus gan lohti reti fur dabuhn peedſihwoht; trihs ſkohlmeiſteri pee

weenas un tahs pafchhas pilsehta gimnasijsas tai deenā ſwinejuſchi to deenu, kur preefch 50 gadeem ſkohlmeiftora amatu uſnehmufchi. Par pateigibu ſcheem 3 wiſreem, kas pus ga- duſimteni nepekuſuſchi to labu fehlu daudſ tuhkuſoch ſirdis fehjuſchi, un nu kā ſirngalwji luhkoja atpakat us noſtaigatu zelinu, wiſwiſadas gohda parahdiſchanas no daudſeem tika paſneegtas.

Frantschu waldischanai tas lohti reebj, ka tee us Kaledonijas falu noſuhtitee dumpineeki ir no ſawa zeetuma dabujuſchi iſſprukt, un kā teem iſdohtohs us Englanti attikt un tā paſchā Frantsijas tuwumā buht, tad war gan gaidiht, ka wini no turenes deesgan raudſihs Frantsijā jaukt. Frantschu waldi- ba dsirdedama, ka zeetumneeki ir ar Englantes kugi iſmu- fuſchi, efoht pee Englantes peepraſſchanu noſuhtijusi, kā tas warejis notiht. Turpretim no ohtras puſes dsird, ka tas efoht Frantschu kugis bijis, ar ko kahdi 26 Frantschi, zeetumneeki leelee draugi, us to falu nobraukufchi, un lai netaptu pa- maniti, ir kugim Englantes flagu uſwilkuſchi; tā lidojuſchi kahdas 17 deenas ap falas kraſteem, kamehr tad laiku noma- niidami preebraukufchi malā, padewuſchi ſihmi, us ko zeetumneeki lihds kugim noſtrehjuſchi un tā tad aibraukufchi us Au- ſtraliyu. Ja teem iſdeweēs Englantē eekluht, tad ſchi jau ne-iſdohd ahrā, ja ta noſeedſiba neſihmejahs us rupjakeem grehku darbeem, bet tiſk ween us nemeeru ar ta laika waldi- bu.

Par teem no Kaledonijas iſbehguſcheem Frantschu zee- tumneeki noſtahsta, ka wineem bijis atwehlehts juhrlaē pa briſcheem mafſchkecht. Tā tad warejuſchi brihdi negai- diht, kur kugis preebrauz, un winus ahtri uſuem un aifwed. Rofchſohrs gribohrt us Londoni nahkt un tur weenu Frantschu awiſi iſdoht, kas lai rahda ſohbus Frantschu tagadejai wal- dibai.

No Parishes rakſta par kahdu uſtizamu dſelszela fulaini; ratu rindu gaididams winſch grib patlaban ſchkeenu galus peegreest, lai rinda war eegreſtees waijadſigā zelā, tē erau- ga, ka wina meitenite gabalinu turpmak us ſchkeenehm lehka un ſpehlejahs. Iſbiſees winſch tai uſſauz, lai tek pee wina; bet meitenite neſinadama, kas bihſtams, lehka us preefchhu un ſauz: „Tu jau mani nenokerſi!“ Tehwam nau wakas meiteni atraut un tad ſawu darbu iſdariht, jau reds maſchi- naſ ſarkanoħs lukturus atſpihdam. Ko nu? Ažu miſkli wi- nam eefchaujahs prahtā, nelikt tohs ſchkeenu lihkuſus klah, tad ſinams wina meiteniti paſliktu iſglahbta, bet wiſai ratu rindai tad ja-iſſkreem iſ ſleedehm un kas war wiſu to nelaimi apredſeht?! Ne, to ne. Wiſch leek tahs ſchkeenes un aqis pazeldams us debesi ſmagi no puhiſchahs un ar drebedamu balfu tik wehl ſpehj iſſauk: „Metees pee ſemes!“ Tā jau ari ma- ſchina ar wiſu ratu rindu brauz garam, wihrs nogihiſ pa- friht pee ſemes. Atmoħdees wiſch erauga ſawu meitinu pee few blaku fehſham; wina vehdigā azumirkli bij nomani- juſi to breeſmu brihdi, un pakrituſi gar ſemi ſtarv ſchkeenehm, tā ka rati bij paħrfehjuſchi pohri un meitenite bij ſweika pa- likuſi. Par to amata uſtizibu dſelszela beedriba ſho kafpu augſti apdahwinajuſi. Wezaku ſirdis ſapratihſ ta brihſha ſmagumu, zaur kuru ta tehwa ſirds dabuja eet.

Englantei laimejees wiſā meerā jaunu ſemes gabalu eemantoht. Kehninfch Kakkabans no tahlajahm Fidschi falahm ſawu walſti efoht Englantei padewiſ. Englante ſinams tam mafħaſ ſina muhſha laikom ſabu penſiju.

Pee Englantes kara ſpehla, kas Aſtrilā pret Aſchantee- ſcheem karoja, bijis ari weens lohti nilns funs, doga lihdsi.

Tas bijis karofchanā tas pirmais, kas ſkrehjis eenaidneekem wirſu un tohs ar ſaweeem ſohbeam un ſpehlu ſinajis pee ſemes dabuht. Daſchu Aſchanteeti doga tur efoht pee naħwes fa- kohdiſ, kaut ari gan pats dasħas bruhzes eemantojis. Ta- gad lihds ar pahrnahkuſcho kara ſpehlu ari funs atkal mahja un Londoneeſchi ſho duhſchigo karotaju lohti goħdajoh. Ihypaſchi Englaſteet neſinoht, kā ſho flaweno dogu mihi- naht, labprah gribetu ſuni nobuſchoht un apkamp, bet waj tad tahds ſwehrs klah laidifees. Tik to ſwefħas freilenes tuwojotees, tē ruhzoht ſohbus atmirdiſiſ.

Par Italiju, kā laſitaji ſin, walda weens Kehninfch; kā pahwesta ſeme, tā ari tahs zitahs ſemes, kur agrak ſawu ihpafchi waldineeki waldija, ir peeweenotas tai weenai Italijas walſtei, par kuru walda Kehninfch Viktor Emanuels. Tik weena masa ſemite ir palikuſi wehl us ſawu rohku. Ta ir ta masa, 1 kwadr. juhdiſi leela republika San-Marino, pee wi- naſ ſeede 3 lauku pagasti un tas pilfehtinjch Marino, kas gul augſta kalna galā; pa wiſu ſho walſti kohpā eedfiħwo- taju buhſ ſee 7 tuhku. Schi walſts ir ta wiſuwezaka no wiſahm tagadejahm Ċiropas walſtihm. Noſtahsta, ka wina efoht zaur to zehluſees, kā 4. gadu ſimteni pehz Kristus kahds deewabijgs weentulis, wahrdā Marinus, us ſchi kalna ap- metees un lihds ar teem, kas winam preebedrojabs, ſho ſe- mes ſuhriri fahziſ uſkohpt. Schi walſts jau ſen buhlu gadu ſimteni aifflaunzita, bet wina ir tik neeziġa, turklaht kalnōs gruhti pee-eimama, tā ka gar to neweenam netika darbotees. Par ſho brihwwalſti walda ſaws ſenats (60 no kaudihm iſ- wehleli rahtekungi), to waldischanu wed 2 kapteini, weens preefch pilſehta, ohts preefch teem 3 lauku pagasteem, abi teek ik puſgadu no jauna zelti. Beidsamajā laikā ſchi kaktu walſts ir ta pirma paſpahrne preefch wiſwiſadeem bleħſcheem. Kas kahdu nedarbu Italijas Kehnina walſti padarijih, iſbehg teefas nageem Marina eebehgdamis. Bet taħda ſwabadibas leetaſchana war to iſdariht, ka lauwa ſamihis peliti.

Rohma. Bahwestam tas par leelu nepaſiſchanu bijis, ka tas Frantschu kara kugis, kas ſlawi wina obħa pilſehta, Italijas Kehnina amata kahsu deenā ir ar flagahm iſpuhiſ- jees. Kahds kardinals teiži, ta jau efoht neeka leeta, un Frantschi paleeſkoht labi kafoli. Bahwests ihſi atbildejjiſ: „Tahdi labi kafoli man bijuſchi nebijuſchi, tē man gandrihs Biſmarki mihiſaks.“

Spanija ir ta ſeme, kur tee korku oħſoli aug un no ku- renes wiſas Ċiropas ſemes tohp ar korkiem apgahdatas. Ta- gad korku kohls ir ſtipri dahrgaks paliziſ un buhſchoht wehl dahrgaks palikt, ja nemeers tur ſem ħeħl ees us preefchhu. Tā tad ari buteku draugi un korku bruhketaji lai wehle Spa- neeſcheem driħiſ meera laikus.

No Spanijas kara lauka pee Bilbaos pilſehta naħk lohti daudſ nepaſeſigu ſinu, tā ka gruhti to pateeſiбу iſdabuht; katra no abahm partijahm ſuhta ſinu, ka oħtrs ſtipri ween ſakauts, bet kā leekahs ja nerohdahs karliſteem papeeſha leela paħħidſiba, tad deesin waj wareħs ilgi turetees. Neſen us waldbibas puſi notika nelaimi, kas buhlu warejuſi wiſu kara- weſchanu ſtipri ſagreest. Zaur ſmeħketajha ne-uſmanibu uguns bij peetiziſ kahdeem pulvera rateem klah; ar breeſmigu troħkni rati iſſekħiħda gaſfa un us weetas 76 ſaldatus ap- kahwa. Ratu degoſch dibens tika uſperts us netahlaſ baſni- jaſ jumta, un ſchinis baſniżā bij noguldihts wiſi leelais pul- vera krahjuſ ſu munižija. Pa laimi weenam duhſchigam wiſneekam iſdewahs aħtrumā uſkohpt baſniżas jumta un tur

uguni apdsehst. Nezik azumirku wehlak buhtu wiſa munižija bijusi gaifā un bes taħs armijai ja-apstaħi karoschanā. — Printſcha Don Karla laulatai draudseñi, kas ar weenu ar wiſtu lihdsi eet karoschanā un turpat lehgeri dſihwo', ir nupat prinzeſe peedsimuſi. Frantschu erzbiflaps to kristijis.

Egiptes filta, faufa ſeme, kur gaifs lohti maſ grohsigſ, ſhogad ir dabujiſi nereditu leetu peedſihwoht, prohti fneegu. Turenes puſpliki ſtaigadamee laudis neſinajuschi, kur aif jaſtuma glahbtees, jo krahnes un zitas taħdas eeriktes tur truhkſt. Kad wehl beſchaki ar gadeem taħdas gaifa pahrewehrſchanahs tur raſtoħs, tad ari juſtu Egiptes flawa, ka tur laika ſohbs pee muhreem nekahdus roħbus nepadara. Slave- naħas piramidas tik zaur to tur warejuſchas $3\frac{1}{2}$ tuhks. gadu ne-iſiruſhas paſtaħweht, ka gaifs tur tik fauſs un weenadhs.

Egiptes wiħzekehninfu us Mai mehneſti gribiht us Berlini abbraukt zeemā; wiña trefchais dehlsdeen Bruhſchu armijā ka leitnanti gwardu dragunu pulkā; tik jau gribehs to apzejemoht.

Afrikas paſaules dala ir zaur fawu gaifu ka ari wiſu zitadu buhſchanu us to ka radita, ka wiſi tee ſtaigulu putni tik lab no Ħiropas ka ari no Afrijas turp dohdahs un tur to ſeemas laiku uſturaħs. Tee apaugufchee eſeri Alſchirā un Egip- tē, tee leelee meschi Afrikas filtajā wiđu ir teem putni neem lohti miħlisch dſihwoklis, us kureni tee ſteigſchu dohdahs, tik lihds ka Ħiropā un Afrijā ruđens laiks peenahk. Leels pulks jau palek Seemet-Afrikā un apmetahs tur us dſihwi. ziti ſkraidele ar weenu taħlač un noteek lihds pat Kaplandei, paſħa wiňa Afrikas galā; ziti tur tik ka us zeemu nogħjuſchi, ziti atkal tur pere un iħstu mahju nemahs. Stahrks ir deesgan ne- ſchelhligiſ putniſ; kad stahrki ruđeni prohjam eet, tad tee zelā wiſuſ toħs wahjakohs, kam nevedahs labi ar ſkreſchanu, ar ſawiem ſnħbleem noknahbi, it ka negribedami, ka wahrguti teem ſweſchumā kaunu dara. Scheem ſtaigulu putniem us deenwideem dohdotees ir ari fawī zeli gaifā pehz taħm upehm un kalneem, kas apakħi teem ir; wiňi neſtreen wiſ ſteſħam no ſeemeleem us deenwideem, bet wiſwairak no Seemet-riħ- teem us Deenwid-wakareem. Piſms wiňi par Widuſsemes juħru ſkreen, wiňi labi ſtipri atpuhſchahs un ſpehkuſ ſafahs; kur salinu juħrā atroħd, tur atkal puhschahs; bet ari tas ir eeweħrohts, ka dauds putni nolaishahs juħrā un us uhdens druziñ atſpeſdamees ta opuhſchahs; ta dara ari paipala, no kuras ilgu laiku nemaſ newareja ſapraſt, ka taħds ſmägħe putniſ lai paħrifkien par wiſu platu juħru; bet tagad fin, ka wiňi ik- pa gabalam nolaishahs us uhdens un tad atkal pa- zebħluſſeſ ſkreen taħlač un 3 deenās ir Afrikas krafthalā. Putniem ir tas weħjſch tas isdewigais, kas preti nahk, jo weħjſch, kas no pakalas puhsch, wiňi ſazek ſpalwas ſpu- rainas un dara teem ſkreeſchanu par dauds gruħtu. Daſhi ir neganti ſkrehjeji, ta ta toħrau beſdeliga 1. August aiseet no Wahzſemem un 5. August ir jau dſi li Egiptē. Kad muhſu ſeemas laika no-eet us Afrikas eſereem un redi, ka tee tur mu- dscheht mudiſħ aif wiſadeem uhdens un needraju putniem, jeb taisi mesħoħs, kas ap to laiku Afrikā ſtaħw vilna ſalumā un ſeedoſ un atſkañ aif tuhktosch kahrtigahm dſeeſmahm, tad ir gan fo redseht un dſirdieħt; weetahm gaifa dſihwotaji eſoħt tik beſchi kohpa, ka us katra ſħahweenu, ko us labu laimi no ſtoħbra iſlaisti, krikt laba teſsa putnu dſihwibū.

Amerikas briħwaltsis weetu weetahm leelas ſapulzes ir bijuſħas ar meeru, kad ari feeweſcheem atwehl lihds balſoħt waltsi darifħanās.

S.

Rahds wahrs par Afrijas-Kreewiju.

No ta laika, kur Kreewu karaspelhs dasħas reiſes jau da- buhn ſtaigah taur Urala apgabaleem un iħvaſhi fchi ni bei- dhamā laika, kur nu toħp ſtipri runas nemtis un ſpreests, ka waretu dſelszelus buhweht ari wiñpus Urala puſes, wiſu to leelu ſemes gabalu, ko ar weenu wahrdi noſauz par Afrijas- Kreewiju, fahk pawiſam gitadi eeweħroht. Wiſs tas ſemes ſtreħkis, ka laſitaji warbuht jau ſin, ir lohti leels, wiňu war reħfi- naħt 28 reiſ til leelu, ka wiſu Frantschu walsti, jeb 3 reiſ til leelu ka wiſu Ħiropas-Kreewiju. Gan nu no wiſa fchi ſemes ga- bala, kas pee 280 tuhks. Kwadrat juhdsu leels, leelaka puſe zaur dabas nemihligumu un auſtumu ir nederiga preeħx ſem- kohvſchanas un ta' tad neſpeħi leelaku iſkohvſchanu un ja- kumu peeredseht, tomehr ir wehl ari waren leeli gabali, kam tik tapeħż wehl truhkſt jaukakas fejas, ka truhkſt to zilweku roħku, kas to ſtrahdaſchanā nem. Kad zitahm walſtihm ja- biħtahs, ka ar laiku, kur zilweku ſkaiti peewairojabs, fahks truhkſt to ſemes ſtuħriſchu, ko latr's gribetu par fawu fault, tad Kreewu walſtei ir wehl us gadu ſimteneem leeli ſemes ſtreħkis un darbs tik toħs jaunā kohvſchanā nemt. Tur wehl ir ruħmes un weetas preeħx ne-iſskaitameem tuhktoscheem. Zitas walſtis aisdohd fawus pahralohs eedſihwotajus ſwe- ſchahm puſehm; no Franzijas, Englantes un Wahzſemem leeli pulki katrau gadu wandere proħjam us Ameriku, Austra- liju u. z., bet Kreewu walſtis ſpeħtu taħdeem wehl deesgan at- matā guloschu ſemes ſtreħku eerahdiht paſchu ſemē.

Bet Afrijas-Kreewija ſwars un weħrtiba neſtahw wiſ ween eekħi ta ſemes leeluma, kas wehl gul diħkā un tomehr waretu tikt nemtis apkoħvſchanā, bet wehl wairak eekħi tam, ka ſħeem ſemes ſtreħkis ir zelħi un atſleħga pee wiſahm zitahm Afrijas riħta puſehm; wakara puſes kultura un augħtaka dſihwe pa- ſħo zelu ween war pee-eet tuwaħ flakti wiſahm taħm puſehm, kas wehl tumfa waj patumfa miht. Jo dſihwaki fchi faite us preeħxhu tihs ſħopha, jo leelakā ſwarā naħks fchihs Afrijas- Kreewija puſes, zaur kurahm ar laiku ees dſelszelu un ſpeh- koſſees ar teem uhdens zeleem, kas lihds fchihs us turenes pu- ſehm gandrihs taħs weenigahs dſihwes ahderes. Kad meħs to ſawas doħmās nemam, ka warbuht pehz ne-ilga laika dſels- zeli ees jaur teem turenes tuħnej Scheem un no Altaja un Sa- janas ſelta raktuweħm wareħs nezik ilgħa laika noſkreet lihds taħlas Kibnas waltsi roħbescheem, un tee gon paganu tum- ſibba wahrgħamee, bet tomehr ar leelu tħaklumu un petnaš kahribu apdahwinat tiegħi Kibneesch nezik deenā ſpeħħi atfneqt muhſu puſes un wiſi fħeek apgabali, kas tagad wehl ka ar muhreem noſloħħi, buħs wiſi andeles zeleem atweħrti, tu- renes zilweku milsums atlaistiſſees us zitahm puſehm un prez- ſħurp turp wareħs mainitees, ka Kibneesch ja-va dati jau us oħtru puſi, us Ameriku ir-pastepu ſħeex, tad-pateesi ari wiſa Ħiropas dſihwe tihs wehl dauds dſitaki fakustinata, ka zitureis, kad Ameriku uſgħażja un lihds ar to it ka jauna paſaule Ħi- peescheem atweħrahs.

Un jau pat iħsā laika zaur iħsakeem dſelszelu gabaleem, kas no weenas leelas upes krafteem lihds obtreem nowed, tas wahrs „Siberija“ war fawu bresmigu ūl-ka fuadeħt.

„Siberija“ nebix wiſ jau no ſenatnes taħds nejauks wahrs. Biż-zaika, kur leels pulks ſelotaju un jaunektu, kah- rigi pehz ſlawas, iſſu aħħanahs un iſredjeſħanahs us fchihs puſehm dewahs. Ka zitulaik no Nowgorodas kaufmani un gegexi taħlohs zelōs dewahs un ap Bjaiku un Urals falneem

jaunds dsibwoklōs apmetahs, tā jau ari sen weens un ohts ari Siberijas aisslehgta pufes eedewahs un waj nu tur sawu galu atrada, waj leelas bagatibas awotus usgahja. Tee wiñi gahja waj nu pa tahm upehm ar laiwahm us preekschu, jeb brauza kā waredami ar ragutinahm par ta muhschiga fneega apgabaleem us preekschu un us preekschu lihds pat Kamtschatkai un Okozkas juhrallei. Ta pirma zelineku wirkne, kas sawu ekspediziū turp natureja, gahja turp tais gaddos 1499—1502. Bet waiksi wiñi Siberija sahla atdaritees no ta laika, turkaufmans Stroganow Jermaks ar faweeem beedreem 700 duhschigus kasakus no Wolgas lihds nemdamis schinis apgabalds eegahja un zelupataisija. Afinainas karofchanas un kaufchanas pee Tobol upes un Irtycha Sibirijs tohp eekarota un jau 1650. gada kasaki ir lihds Amuras un Anadiras upehm nogahjušchi, wiñur us zela masus zeetolschnus, ostrogus few par patwehrumeem usbuhwedamees. Gan 1689. g. Amuras apgabals tika no Kihneescheem panemts, bet Kreewi tomehr palika turpat tuwenē un war katu brihdi no faweeem dsibwolkeem wehl tohlu eet us preekschu un jaunus gabalus peenemt klah. Ar 17. gadu simtena beigahm nobeidsahs schee uswarefchanas zeli, kur kaudis paschi no few tā turp gahja un ko atraisdami nehmahs. Mu sahlahs tas laiks, kur Kreewi waldischana sahla ar kahrtibu wiñus schohs zelus un apgabalus nemt sawa pahrvaldibā un finā. Wisgaram gor to eekaroto semju rohbescheem zelahs tahs „libnijas“ jeb garas rindas no zeetolschneem un saldatu kohrteleem, kas lai deretu par spahrni un drohshibu, ja tukneschu kaudis usdohmatu waras darbus pret faweeem jauneem zeemineem. Schi libniju apfargaht nu nebuhtu wiñus tik lohti gruhti nahzees, bet ta gruhtiba radahs zaur to, ka dauds no tahm masahm tautinahm winpus libnijas dewahs Kreewi draudsibā un tad Kreewi farfachanu luhsahs pret faweeem ziteem nahburgeem. Schohs apfargajamohs apgabalus wareja pa dalaik flaitih pēe Kreewijas, pa dalaik ari atkal fault par ihpashahm walstihm. Zaur to tad radahs, ka Kreewi rohbeschas gabja rohbu rohbeem un neskaitami pulki ganu lauschu „Ordas“ ar faweeem ganameem pulkeem blandijahs gor rohbescheem schury un turp drihs draudsibā buhdami ar Kreeweem, drihs atkal leelu eenaidibū zeldami un rahdidami. Lai schi neskaidra dsibwe beigtoh, tapehj Kreewi waldischana jau 1820. gadā pahweleja schur un tur, winpus rohbeschus libnijas, pa gabalu us preekschu tais ganu aprinkos zelt stepes zeetolschnus, ka waretu sawaldirh nemeerneekus. Bet schahda pahrvaldischana bij lohti dahrga leeta; tas zeetolschus usturs un wiñi proujante maksaja dauds naudas un bij gruhti peeskapejama. Tā tad nogudroja zitadu fargaschanu. Nolika tur us dsibwi kasakus, kas pa dalaik bij semkohpeji, pa dalaik kara wiñri; tad nu tik scheem jauneem eedfhwotajeem waijadseja druzia palsihdibū rahdiht un wareja redseht, ka schee paschi no few pamastim sawu rohbeschus prata us preekschu pasteept. Tā Kreewi eetika tiklab Arala apgabalds kā ari wiñu Amuras upes apgabalus dabuja eenemt jau tais gaddos 1854—1859. Preti Amuras upi ir ari ta fala Sagalin, kurai wehl tagad nau sawa finama funga, bet abi, Kreewi un Japaneeschi, abi kohpā tur apmetusches un katsa rauga witsrohku paturoht pamastim par wiñu falu pahrplestees. Schi Sagalinas fala ir 1065 kvadrat juhdes leela (2 reis tik leela kā Kurzeme). Winas garums ir 128 juhdes, platumas eet no 4—20 juhds. Tas gaifs tur ir lohti auksts un mikls, zaur zaurim par gadu tur ir 253 apmahkus habs deenas, zaur falas widu eet

kalni. Preeksch semkohpschanas schi fala mas der, bet tur ir sawa bagatiba, prohti semē ir leeli strchki akminu ohgū, kas us preekschdeenahm war leelā wehrtibā nahkt, kad leelista dsibwe tahm pufehm rastohs. Tagad tee nezik eedfhwotaji wiñwairak pelnu dsen no kaschowschru medischanas un swijsas. Eedfhwotaju skaitis tagad tur ir kahdi 3000 Kreewi, wiñwairak saldati un tik pat dauds Japaneeschu un wehl pahrtuhkstoschi Kihneeschu. Tagad nu beidsamajā laika ir nogudrohts, ka katu gadu grib turp suhtih fahdus 800 zeetumneekus no Siberijas us Sagalin falu, lai tur rohdahs strahneeki un falas dsibwe usplauft.

(Rig. Zeit.)

Seemas atskats Widsemē 1873/74.

Laipni faulite jau apkampj Widsemes kalnus un lejas, ar faweeem mihligeem, remdeni siltajeem stareem. Un rau! wirs plikajeem tihrumu witsgaleem pazelahs zihrulis — muhsu pasihstamais pawafara fludinatajs, ar sawu kohscho meldiju pirmohs laipnus faules starus apfweikdams. Pawafara tuwojahs ar faweeem jaunas dsibwibas un fmarjchas pilneem attibstijumeem. Un ja nu kahda firds ir pilna dailigu juhsmu, tad tahda ari — ar it fewischku, laipni aissgrahbdamu pefizibū us tuvodamahs pawafara sleekschua stahw. Seema ir pagahjuši un us weenu laika brihdi aissuhstibā flikusi ar sawahm behdahm un laimibahm, kluſu noritejis winas laika ritenis ar wifadahm atminahm laika besdibena. Muhsu noluhks bija it fewischku schodeen weenu brihdi atskatitees, kahdā faturā ta Widsemes kalnus un eelejas ar faweeem baltajeem spahrneem segusi. Ihsī saloh, winas pahrvalks ir schogad pa leelakai dalaik plahns bijis, gandrihs tahdā paschā mehri kā pehrn. Muhsu Widsemi īch kīr schofjeja us diwi dali, kura pahrsleepjabs no Rihgas us Pleskawu un schi pahrschekihrumu bes kahdeem maseem ismetumeem waretu ihsī peenemt tā, ka ta Widsemes puse, kura no schofjejas us seem. wakaru puji gul (runaju tik ween no Latveeschu apgabala), waretu par Lejas-Widsemi eesihmeht, turpreti to ohtu puji par Kalna—jeb Augsch-Widsemi.

Rihta deenwidus puse it feweschli va pilnam augstu weetu atrohdahs, tahs augstakabs ir ap Opekalmu, Aluksni-Peebalgu, Weetalwu, Keipeni, kuras aissleepjabs drihs Rihgas tuwumā, kur tad nu leeli meschi eesahkabs. Schinis augstumōs tad nu nekad nau fneega truhkums, turpreti arweenu ihsī stipra seema gandrihs arweenu pastahmejuši, turpreti pawisam oħtradi tas ir schohs gadus oħtrpus schofjejas bijis. Tur nu ir tee lihdsenumi ap Blohmes muishu, Trikati, Walmeeti, Burtnekeem, Mas-Salazi, Limbascheem un Rihgas aptuweeni, kā Siguldu, Turaidu un Krimuldu ir arweenu lohti mas fneega bijis, tā ka tikai lohti ihsu laiku ne ihsī zela laiks eetaisjies, un tas pats ik azumirkla grohsigs un it drihs faschekhsdams.

Teem semkohpjeem, kureem malka un schagari no tahlenes japeewed, kā Burtneeku esara malas apdfhwotajeem, brihscheem 30—50 werstu tahlu, ir gan deesgan tahdā kailā seemā to nomohzitees, eelom wiñas mahjas waijadisbas pēepilda. Izfuram, kursch ween schi jeb pehrn seemu pahra simtu werstu pa Widsemi tahlumā braukajis, ir daschadas nepatikschanas zehlus habs zaur tahdu laika pahrmainschanoħs, kā nemas daschureisi nessna, kā us preekschu tik, waj ar wahgeem jeb ragawahm. Ari seemas fehjahn neweenadas un atkaufainas seemas skahdigas, tā kā semkohpji spresch turpmak paplahnu

rudsu gadu, ja ween pawafars derigu gaiju ne-usturehs. Pa schofju no Opekalna sahkoht lihds pat Rihgai tikai weetu weetahm wareja ar ragawahm braukt, zaur to tad nahza, ka zilweki no Gelsch-Widsemes tikai ween ar mohkahn sawu pregi deht leetigas pahrdothschanas iswadaht wareja, zaur ko faprohtams ne masa skahde zehlahs semes raschaj, un lai gan daschabs malabs labibas zenas zaurmehrā deesgan dahrgas bija, tahs zitōs widds aplam lehtas bij weenigi zaur kuptschoschanas schlehrfli, nederigu zelu.

Schihs nu bija tahs ikdeenischkigas baschas, kahdās mums weenai datai Widsemneku isgahjuſchu seemu us lameescheem gulejuschas, tahs pawadijuſhi, lai neaismirstam ari to, ka pat wiſu iſho ſchlehrfli un kaweklu starpā mums dasch jauks wakars, dascha weesiga un fabeedriga ſapulze tauteefchu gara attihſtſchanahs noluhkā, wairak neka ſenak aifdinusi ikdeenischkibas ruhpes un graifes. — un mihtu atminu ſhad un tad wihra kruhti mohdinajusi, jo dedfigaki pakat dſihtees weenprahribas un tautiſkas labklahſchanas noluhkam.

Laipnigajs lasitajs. Tu Kursemes tautiees, ka ari Tu Widsemnecks, zereju, ka nelaunoſees, kad weenu brihtinu lihds ar Lewi garā atſkatijees, ko mums isgahjuſcha seema veſchlikrūſi, turpreti ſirſnigi weens ohtra rohku ſpeesdami apſweižināſim, laipni tuvodamohs jaunekli, ſtaiko ſeedoni, un neaismirstim to, ka ari ſchā ſeedu laikā mums waijaga wiſzaur mohdrigeem buht un auglus audſinaht, atſihſtoht ka eſam kaſ wairak ne ka tas ſem pawafara ſaules ſpohſchajeem ſtareem pamasa — it nejaufchi aiffudamais, isgahjuſchas ſeemas pehdigais ſneega kopenihts.

Saļkalnu Eduarts.

Leela zuhkugatas andele.

Zinzinatas pilſehts Seemet-Amerikā ir ta iſhta tehwſeme preekſch leelabs zuhkugatas andeles un no turenes fahk pleſtees us wiſahm puſehm; ſchim pilſehtam ir tapehž ari peelikts tas palams „zuhku pilſehts.“ Isgahjuſcha ſeemā tur strahdaja 47 leeli kantori ar fahlitas zuhkugatas pakafchanu un prohjam fuhtſchanu; ibvaſchi kantori atkal gar to ween darbojabs, ka ta gala fahlijumōs pareiſi tohp eetaiſita; ſcho fahliſchanas ſkohlu tee turenes fahlitaji ne-iſdohd ne weenam ſwescham. Zik leeliski tur dſihwo, to waram gan doh-mahrt, kad dſirdam, ka 1872. gadā eelſch Tſchikagās tika kautas un fahlitas 1 milions un Zinzinata 630,031 zuhku. Lihds ſchim to pakafchanu wiſwairak iſdorija ſeemas laikā, bet tagad, kur zaur jaunako laiku pēgudroſchanahm pehz patiſchanas war ari wiſur waſarā ledus kambarus iſtaſiht, pakā ari zauru waſaru. Sinams ſchis weens pilſehts tomehr neſpehtu wiſas paſaules ſugineekus ar fahlijuma gaļu apga-dahdt, tam naheļ valihgā wehl douds ziti pilſehti un pilſehtini, bet gandrihs wiſa ta gala, kaſ pa ſemu ſemehm no ſuginee-keem tohp zelā lihds nemta, jeb preekſch armijahm uſpirkti, naheļ no Seemet-Amerikas waſara puſehm, kur pehnā ſadā ir lihds $5\frac{1}{2}$ milioni zuhku kautas; zaur zaurim latras zuhku ſwars nahza us 18 poħdu. Pa wiſu Bruhſchu walſti lohpā pawiſam ir tik kahdi 4 milioni zuhku un Amerikas brihw-walſtis preekſch andeles ween par gadu apkauj $5\frac{1}{2}$ milionus.

Us Wiħnes iſtahdi bij ween bilde noſuhitla, kaſ iſrahda, ka tāhdōs miſu ſkahrnās tur ta dſihwe eet. Ir ko apbrih-noht wiſu to tſchallmu un to ſmalku darba eedaliſchanu, lai neweens azumirklis ne-eet poħſtā. Amerikā, kur wehl maſ lauſchu, zilweka meefas ſpehki tohp gan lohti augſti aismak-

ſati, bet par to tad ari ir jaſtrahda, ka daudſeem no muhſu strahdnekeem buhtu tur ko pabrihuitees. Weens leek, ohtre xem un ta eet ka kehde, lohzeklits eekſch lohzeklischa. Zuhkas tohp eedsihtas kaujamā ſahlē, tur wiňahm ſapin pakalkahjas; weens tik ko ar striki zuhku us augſchu pawilzis, tē ohtre eefit pakauſi, striki atritinajahs un noſiſta zuhka eefchtuhz gar kahrti ohtre ruhme, kur trefchais kalku pahrgreſch un ainiſ notezina. Rinkoſ un zuhka ſchluzi gar kahrti taħlak zitā iſtabā, kur zetortais lahde pa 12 us reiſi leelā pluzinaſchanas kalka. Tik lihds fari mihiſti, tē ar maſhini iſzel zuhkas ahrā un no-gulda us leeleeem galdeem, kur kahdi 12 dſihwo aplahrt farus ikaſidami; naheļ nu atkal zitā ruhme, kur nem eefchias ahrā un ihpachas truhbu ſprizes wiſas neſkaidribas iſſkalo. Tad nu naheļ wehſajōs kambards, kur pa 500 karajahs, ka ſlikis weena blakam obtrai. Ta ohtra darba nodala ir ta ſagree-ſchana weenadōs gabalōs; ſchlikni naheļ us ihpachu namu preekſch ſchahwefchanas; ribu gabali tohp tuhda eepakati, tur-pretim tee ziti gabali tohp treijs ſchlikrās ſawadās oħsola mu-žas likti. Ta ſahlifchana ir tas dahrgais darbs un labi ſahlitaji, kaſ ſawu darbu eemanijuschees, tur pelna dauds wairak lohnes, ne ka kahds augsti ſtudeerehts profesors Eiropā. Schi ſahlifchanas guđriba to ir iſdarijuſi, ka Amerikas ſahls gala tohp wiſas paſauls malabs mekleta, jo ne weena zita naturahs tik ilgi. No teem zuhku taukeem, kahjahm un zitahm atſikahm ihpachos ſabrikos taifa to „zuhkuellu“, no kuras taifa ſtearinfwezes, bet ſcho paſchu zuhkuellu dauds weetās jauz klaht pee zitahm dahrgakahm etlahm. Us Frantschu ſemi ween tohp ſeels pulks no ſchihs zuhku ellas iſwests un kur ta tur paleek? Ta peleijahs pee Frantschu prowansellas un aiseet par viſnu andelē. Tſchikagās un Zinzinatas galas kantordas tas darbs ta nolikts, ka 50 wihtu iſdeenas pataiſa 500 zuhku gatawas, tas ir tik taħlu, ka wiſu to, ko neſchahwe, war pehz 24 ſtundahm jau eepakatu fuhtih tħallā paſaulē. Ne weena paſaules data nau ſpehjuſi zuhku andelē pehz lehtuma un labuma lihds ſchim Ameriku pahripeht, tapebz tad ſchi tura ſawā rohku wiſu to tirgu un hanem par to bes finas naudas ſummas. D.

Mihkla.

Kas tas par augu, kam katra nedet iſſchaujahs weena jauna lapa?

J. A.

Altbildas.

J. R. — R. Ta leeta deht to weenigo ſnohtu atſwabinaschanas no fara deenesta weh nau nemas ibbi ſtaidribā. Es neſtu, us kam zuhfu pag-waldineki tur war apſohliſt atſwabinaschanu. Agrat tas gan biſ, bet jouna ſtumā no tam ne ſas neſtrahro un weh nuvat angstaſla weetā pakalautadams dōbju to abſludu, ka tik ſabobs ſnohtu babskoht libbifgi weenigam deblam iſteinti, kaſ preekſch jauna ſtumā iſtudinashanas avprezeſes. Ka to lai ſayrobti? Kad nu jaſaka, ka ſchis vrečefchanabs lohhi reti dibinajabs us miheleſti un reti laimiq ſauſiba goldana, kad buħbu gan mojadjis, ka viſms to atſwabinaschanas labumu veſohla, ari no augħteneſ ſidabuñ ſtaidru abſludu, waſ maſ ta buħbu.

J. W. — W. Raſti, kaſ man ar wezu ortografiju tohp eefuhiti, ſinam man ir jaħabla vebz tagadejabs, bet ja ſam wehli ya wezam wedabs, lai tapebz nevaret neveſubtitu, jo ja tik ralik man der, tad labprah to moſu dorbiu, to dubultneku atmetiħanu iſdariſchu. Ari pee teem lividiſtanem: v, f, ċ, t, s, z, to dubultneku eſam atmetiħchi, kaut gan pee ſcheinem to aufs leekħo dubultneku iſdrieth; kad latweſħu meble katra iſfu iſſauzeenā ſchob libb-ſtanu īopat dubuto ari tur, kur ne kad net ar dubultneku raffiha, nei gribbehs raffiha (v, probly; potulas — vakkal, ſakli, ſakli, prozeſe ſazlin — ſazzib, paſebu — paſe, ſapeleħ — ſappel u. z.), tad newaſaga neſahdas iſſchliſchanas un rakstam wiſu to bes du bułloſchanas.

R. R. — R. Sawadu kaweklu labod tohs turpmakus gabalus no ta 12. R. eeſahlta raſta newaru laſtajeeem paſneegti.

Latv. aw. argahd.

Latv. Awisħu argahdatajs: J. W. Sakranowicz.

